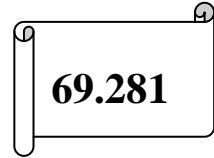

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра екології, географії та туризму**

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДО НАПИСАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ
з дисципліни
«ЗАГАЛЬНА ЕКОЛОГІЯ (ТА НЕОЕКОЛОГІЯ)»**

для здобувачів вищої освіти
спеціальності 101 «Екологія»
галузі знань 10 «Природничі науки»

Рівне-2019

Упорядники: Д.В. Лико, доктор с.-г.н., професор;
О.І. Портухай, к.с.-г.н., доцент.

Відповідальний за випуск Д.В. Лико , завідувач кафедри

Методичні вказівки до написання курсових робіт з дисципліни «Загальна екологія (та неоекологія)» для здобувачів вищої освіти спеціальності 101 «Екологія» галузі знань 10 «Природничі науки» / Д.В. Лико, С. М. Лико, О.І. Портухай. – Рівне : РДГУ, 2019. – 18 с.

Ухвалено на засіданні кафедри екології, географії та туризму РДГУ (протокол № 11 від 04 вересня 2019 р.)

© Д.В. Лико, О. І. Портухай, 2019 р.

© РДГУ, 2019 р.

ЗМІСТ

ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ	4
Зміст курсової роботи	4
Схема викладу матеріалу.....	4
Обсяг та оформлення курсової роботи	7
Приклад оформлення бібліографічного опису.....	9
Порядок виконання курсової роботи	12
Захист курсової роботи.....	13
ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ	15

ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ

Зміст курсової роботи

Курсова робота, це рукопис, в якому послідовно викладається матеріал теми з необхідним ілюстративним матеріалом (таблиці, графіки, діаграми, тощо). У курсовій роботі студенти досліджують певну наукову проблему в загальних, або окремих питаннях навчального курсу. Робота повинна мати науковий характер та певну наукову цінність і не може бути переказом написаного в науковій літературі.

Тематику курсових робіт затверджує завідувач кафедри за поданням викладача, що веде лекційний курс. Для опрацювання певної теми призначається керівник – викладач кафедри.

Результати курсової роботи ґрунтуються на глибокому, осмисленому вивченні наукової літератури, узагальненні результатів дослідження лінгвістичних явищ, що вивчаються. **Висновки** з даної роботи повинні містити пропозиції щодо перспективи подальших наукових досліджень у цьому напрямку.

Схема викладу матеріалу

Курсову роботу оформляють за схемою: титульний лист, зміст, вступ, текст роботи, (кінцеві) висновки, бібліографія, додаток (якщо такий є).

На наступній сторінці роботи подається розгорнутий **Зміст** – план дослідження: вступ, нумерація та назва розділів, підрозділів, параграфів, висновки. Для кожного пункту змісту, в кінці рядка зазначається номер сторінки, з якої починається цей структурний розділ.

Вступ. Розкриває сутність і стан наукової проблеми (задачі) та її значущість, підстави і вихідні дані для розроблення теми, обґрунтування необхідності проведення дослідження.

Далі подають загальну характеристику курсової роботи в рекомендованій нижче послідовності.

Актуальність теми. Шляхом критичного аналізу та порівняння з відомими розв'язаннями проблеми (наукової задачі) обґрунтовують актуальність і доцільність роботи для розвитку

відповідної галузі науки чи виробництва, особливо на користь України.

Висвітлення актуальності не повинно бути багатослівним. Досить кількома реченнями висловити головне - сутність проблеми або наукового завдання.

Мета і завдання дослідження. Формулюють мету роботи і завдання, які необхідно вирішити для досягнення поставленої мети. Не слід формулювати мету як «Дослідження», «Вивчення», тому що ці слова вказують на засіб досягнення мети, а не на саму мету.

Об'єкт дослідження - це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію й обране для вивчення. *Предмет* дослідження міститься в межах об'єкта. Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове. В об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження. Саме на нього спрямована основна увага здобувача вищої освіти, оскільки предмет дослідження визначає тему курсової роботи, яка визначається на титульному аркуші як її назва.

Методи дослідження. Подають перелік використаних методів дослідження для досягнення поставленої в роботі мети. Перераховувати їх треба не відірвано від змісту роботи, а коротко та змістовно визначаючи, що саме досліджувалось тим чи іншим методом. Це дасть змогу пересвідчитися в логічності та прийнятності вибору саме цих методів.

Текст роботи – це послідовний виклад матеріалу з необхідними посиланнями на наукову та довідкову літературу, проілюстрований прикладами. Відповідно до композиції, текст роботи можна розділити на 2-3 розділи, кожен з яких, в свою чергу, може мати 2-3 підрозділи. Кожний розділ слід починати з нової сторінки, а перед текстом розділу подати його назву. Розділи роботи повинні бути логічно зв'язаними між собою і викладені в єдиному стилі. В кінці кожного розділу пропускають один-два рядки і подають висновки до цього розділу.

В кінці тексту роботи подаються кінцеві **Висновки**. Кінцеві висновки складаються переважно з матеріалу висновків

до кожного розділу і починаються з нової сторінки. Кінцеві висновки не можуть містити новий матеріал.

Бібліографія – це список літератури, використаної автором під час підготовки роботи, сформований за бібліографічними правилами. Бібліографія повинна охоплювати всю літературу, використану здобувачем вищої освіти. Джерела в Бібліографії розташовуються в алфавітному порядку. Спочатку подаються джерела кирилицею, потім – латинкою. Посилання на літературу у тексті роботи подається в квадратних дужках, де перша цифра означає номер джерела у списку літератури, а друга – номер сторінки, на якій знаходиться цитата, наприклад: [5, с.18]. У разі, якщо праця цитується не за оригіналом, це має бути зазначено, наприклад: [Цит. за: 5, с.18].

При посиланні на матеріали, що знаходяться у мережі Інтернет, після електронної адреси слід зазначити дату публікації: Опубліковано: 10 жовтня 2009 р., або останнього оновлення цієї сторінки, наприклад: Останнє оновлення 10 жовтня 2009 р. За відсутності на сайті такої інформації, потрібно зазначити дату запозичення цитати: Станом на 10 жовтня 2009 р.

Бібліографічний опис джерел складають відповідно до чинних стандартів з бібліотечної та видавничої справи. Зокрема потрібну інформацію можна одержати з таких міждержавних і державних стандартів: ГОСТ7 1-84 «СИБИД Библиографическое описание документа. Общие требования и правила составления», ДСТУ 3582-97 «Інформація та документація. Скорочення слів в українській мові у бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила», ГОСТ 7 12-93 «СИБИД. Библиографическая запись. Сокращение слов на русском языке. Общие требования и правила», ГОСТ 7 11-78 «СИБИД. Сокращение слов и словосочетаний на иностранных европейских языках в библиографическом описании».

Додатки. До додатків за необхідності доцільно включати допоміжний матеріал: проміжні математичні доведення, формули та розрахунки; таблиці допоміжних цифрових даних; протоколи й акти випробувань, впровадження,

інструкції та методики, опис алгоритмів і програм вирішення задач на ЕОМ, допоміжні ілюстрації.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, І, Й, О, Ч, Б наприклад, Додаток А, Додаток Б. Один додаток позначається як Додаток А.

Обсяг та оформлення курсової роботи

Курсову роботу друкують на одному боці окремих аркушів паперу формату А4 (210 x 297 мм, 80 г/мм²), які потім зшивають у тверду папку. За обсягом курсова робота не може бути менше 35 і більше 45 сторінок.

Роботу друкують на друкарській машинці або на комп'ютері. Розмір шрифту = 14; гарнітура Times New Roman Між словами, після розділових знаків, перед тире – один пробіл. Для тире використовується знак „–”, не допускається замість „–”, використовувати „—”, або „-”. Абзац – 1,27 см. (в текстовому редакторі Ворд: формат–абзац–перший рядок), інтервал між рядками і абзацами 1,5; Відступи зверху – 2,0 см, знизу – 2,0 см, зліва – 2,5 см, справа – 1,0 см.

Першою сторінкою курсової роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок роботи. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять, на наступних сторінках, номер проставляють у нижній частині аркуша. Таким чином, сторінка, що містить Зміст, має позначку „2”.

Заголовки структурних частин курсової роботи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «ДОДАТКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ» друкують великими літерами симетрично до набору. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять.

Ілюстрації (фотографії креслення, схеми, графіки, карти) і таблиці необхідно подавати безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці ілюстрації і таблиці, розміщені на окремих сторінках дисертації, включають до загальної нумерації сторінок.

Ілюстрації позначають словом «Рис», «Мал.» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках. Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка.

Наприклад: Рис 1.2 (другий рисунок першого розділу). Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією. Якщо в розділі курсової роботи подано одну ілюстрацію, то її нумерують за загальними правилами.

Не варто оформлювати посилання на ілюстрації як самостійні фрази, в яких лише повторюється те, що міститься у підписі. У тому місці, де викладається тема, пов'язана з ілюстрацією, і де читачеві треба вказати на неї, розміщують посилання у вигляді виразу в круглих дужках «(рис. 3.1)», або зворот типу «як це видно з рис 3.1», або «як це показано на рис. 3.1».

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) в межах розділу. У правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «Таблиця» із зазначенням її номера. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад «Таблиця 1.2» (друга таблиця першого розділу).

При перенесенні частини таблиці на інший аркуш (сторінку) слово «Таблиця» і номер її вказують один раз праворуч над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова «Продовження табл.» і вказують номер таблиці, наприклад «Продовження табл. 1.2». На всі таблиці повинні бути посилання в тексті, при цьому слово «таблиця» в тексті пишуть скорочено, наприклад «... у табл. 1.2».

Формули в роботі (якщо їх більше однієї) нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Нумери формул пишуть біля правого поля аркуша на

рівні відповідної формули в круглих дужках, наприклад (3.1) (перша формула третього розділу).

Примітки до тексту і таблиць, в яких наводять довідкові і пояснювальні дані, нумерують послідовно в межах однієї сторінки. Якщо приміток на одному аркуші кілька, то після слова «Примітки» ставлять двокрапку, наприклад:

Примітки:

1. ...

2....

Якщо є одна примітка, то її не нумерують і після слова «Примітка» ставлять крапку.

Приклад оформлення бібліографічного опису.

Законодавчі та нормативні документи

Конституція України: станом на 1 верес. 2016 р.: відповідає офіц. тексту. Харків: Право, 2016. 82 с.

Національна доктрина розвитку освіти: затв. Указом Президента України від 17.04.2002 р. № 347. Освіта. 2002. 24 квіт. (№ 14). С. 2–4.

Закон України «Про освіту»: чинне законодавство станом на 05 червня 2018 року: Офіц. текст. Київ: Алерта, 2018. 120 с.

Книги Однотомні видання

Один автор

Федорова Л. Д. З історії пам'яткоохоронної та музейної справи у Наддніпрянській Україні. 1870-ті – 1910-ті рр. Київ, 2013. 373 с.

Момот Т. Л. Пальчиками граємо – мову розвиваємо: Бібліотека логопеда-практика. Тернопіль: Навч. кн.– Богдан, 2018. 24 с.: іл.

Два і більше авторів

Кравченко Г. Ю., Сіліна Г. О. Інклюзивна освіта в ДНЗ. Харків: Ранок, 2018. 176 с. (Серія «Сучасна дошкільна освіта») 1 електрон, опт. Диск.

Дмитренко К. А., Коновалова М. В., Семиволос О. П., Бекетова С. В. Звичайні форми роботи – новий підхід: розвиваємо ключові компетентності: метод. посіб. Харків: ВГ

«Основа», 2018. 119 [1] с.: табл., схеми, рис. (Серія «Нові формати освіти»),

Без автора

Людський розвиток в Україні: трансформація рівня життя та регіональні диспропорції: у 2 т.: кол. моногр. Київ, 2012. 436 с.

Цивільний захист у ДНЗ / упоряд.: Л. А. Швайка. Харків: Вид. група «Основа», 2018. 159[1] с.: іл. (Серія «ДНЗ. Керівнику»).

Збірники

Софія Київська: Візантія. Русь. Україна. Вип. II. Київ, 2012. 464 с.

Волинь – край козацький: наук. зб.: матеріали наук.-практ. конф. з пед. краєзнавства (м. Луцьк – смт Торчин – смт Рокині, 25 жовтня 2018 р.) / ред. кол.: Г. Бондаренко, О. Дем'янюк, П. Олешко. Луцьк: ВІППО, 2018. 152 с.

Матеріали конференцій, з'їздів, тези доповідей

Предметна компетентність із фізики учня Нової української школи Неперервна освіта в модусах минулого, теперішнього майбутнього: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю (Луцьк, 24–26 травня) / уклад. В. О. Савош. Луцьк: Вежа-Друк, 2018. 236 с.

Збірник матеріалів обласної науково-практичної конференції «Педагогічна спадщина В. О. Сухомлинського в освітньому просторі 15 Волині» – до 100-річчя від дня народження / упоряд. А. М. Луцюк. Луцьк: ВІППО, 2018. 172 с.

Багатотомні видання Енциклопедія історії України: у 10 т. Київ: Наук. думка, 2013. Т. 10. 784 с.

Каталоги

Національна академія наук України. Анотований каталог книжкових видань 2008 року. Київ: Академперіодика, 2009. 444 с.

Електронні ресурси віддаленого доступу

Опис ресурсу загалом

Наукові публікації і видавнича діяльність НАН України. Київ, 2007. URL: <http://www.nas.gov.ua/publications> (дата звернення: 19.03.2014).

Опис частини електронного ресурсу в позатекстовому переліку бібліографічних посилань (списку літератури)

Кот Н. Він учнів вчив у фізиці літати... Пед. роздуми: електронна газ. 2018. № 39. С. 3–4. URL: <http://vippp.org.ua/newspaper.php?id=51>

II етап Всеукраїнської учнівської олімпіади з інформатики (м. Луцьк) 2018-2019 н. р. URL: http://nvk26.lutsk.ua/cgi-bin/newclient?contest_id=68

Порядок виконання курсової роботи

Готуючись до виконання курсової роботи, здобувач вищої освіти обирає її тему із запропонованого списку. Після визначення теми проводять настановну консультацію з науковим керівником. Під час цієї консультації визначаються: загальні вимоги до роботи, порядок її виконання, орієнтовний план, основна література та інші джерела, які підлягають вивченню, терміни підготовки першого варіанту роботи, перевірки його науковим керівником, внесення здобувачем вищої освіти змін після перевірки, оформлення роботи і подачі її для захисту. Після цього здобувач вищої освіти постійно користується консультаціями наукового керівника відповідно до визначеного цим керівником розкладу. Після останньої консультації, він вносить останні корективи до своєї роботи, зшиває її у тверду папку, підписує і здає методисту кафедри за три дні до захисту.

Курсову роботу потрібно виконувати відповідно до встановлених термінів, за кожний етап роботи здобувач вищої освіти звітує перед науковим керівником. Враховуючи поради керівника, він самостійно знаходить додаткову літературу і складає бібліографію за різними джерелами: каталогами книг і журнальних статей, бібліографічними довідниками, за списками літератури, поданими в наукових працях та навчальних посібниках.

Після вивчення літературних та інших джерел, консультацій з науковим керівником, аналізу текстів, подій, іншого матеріалу, що досліджується, здобувач вищої освіти має досить матеріалу для написання курсової роботи. При викладенні матеріалу обов'язковою є така послідовність: 1) постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями; 2) аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячена курсова робота; 3) формулювання цілей роботи (поставлене завдання); 4) виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових

результатів; 5) висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку.

Ілюстративний матеріал (таблиці, графіки, діаграми, тощо) повинні бути пов'язані з текстом курсової роботи, підтверджувати її головну ідею.

Захист курсової роботи

Не допускаються до захисту курсові роботи:

- зміст яких не відповідає затвердженій темі;
- виконані з порушенням викладених вище вимог;
- виконані не самостійно, списані цілком і частково;
- здані невчасно.

Захист курсової роботи має на меті перевірку самостійності виконання роботи, тобто, наскільки глибоко здобувач вищої освіти розуміє матеріал теми, чи правильно обґрунтовує подані в роботі висновки. Він повинен бути готовим пояснити будь які використані в роботі терміни.

Захист курсової роботи зазвичай відбувається на відкритих засіданнях комісії з захисту курсових робіт. До захисту роботи здобувач вищої освіти ознайомлюється з рецензією на неї наукового керівника і готує свій виступ для захисту роботи (в межах 5-10 хв.).

Під час захисту роботи здобувач вищої освіти називає її тему і обґрунтовує свій вибір. Коротко викладає план і зміст роботи, методичку її виконання, літературні та наукові джерела, використані в роботі, висловлює своє ставлення до рецензії наукового керівника, дає оцінку недоліків курсової роботи, названих в рецензії, визначає шляхи подальшої роботи з удосконалення теми, якщо така робота передбачається.

Після доповіді, здобувач вищої освіти, який захищає курсову роботу, відповідає на запитання присутніх. Присутні на захисті викладачі і інші здобувачі обговорюють роботу. Таким чином, кінцева оцінка складається з трьох аспектів:

1) відповідності виконаної роботи її назві і викладеним в цих Рекомендаціях... вимогам;

2) вичерпність доповіді;

3) відповіді на запитання присутніх.

Виходячи з цінності роботи, а також у разі успішного її захисту, комісія оцінює роботу і повідомляє про це здобувача вищої освіти. Водночас комісія може дати висновок про доцільність подальшої роботи над темою з тим, щоб підготувати її як дипломну роботу, або рекомендувати підготувати виступ по темі курсової роботи на наукову студентську конференцію, чи для друку у науковому збірнику.

Якщо курсова робота визнана такою, що заслуговує незадовільної оцінки, то здобувач вищої освіти виконує роботу за даною темою повторно. захист такої повторної роботи проводиться до початку екзаменаційної сесії поточного навчального року.

ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ

Екологія йде своїми коріннями з біології, яка пов'язує фізичні і біологічні явища, вивчає розвиток, функціонування та прогнозування процесів сучасної біосфери та антропосфери і створює місток між природничими, соціально-гуманітарними і технічними науками. В наш час екологія розподіляється на низку наукових галузей і дисциплін, часом далеких від первинного розуміння екології як біологічної науки, хоч в основі всіх сучасних напрямів лежать фундаментальні ідеї біоекології, але основним об'єктом досліджень нині є не окремі біосистеми різних ієрархічних рівнів, а їх взаємодія з абіогенним середовищем, насамперед, взаємодії сукупності угруповань (біоценозів та біотопів). Саме на засвоєння цих основ і спрямована дисципліна «Загальна екологія (та неоекологія)», вивчення якої базується на знаннях, отриманих з таких фундаментальних навчальних дисциплін, «Біологія», «Хімія з основами геохімії», «Фізика», «Геологія і з основами геоморфології», «Метеорологія і кліматологія», «Гідрологія», «Ґрунтознавство», а отримані знання будуть використовуватись у подальшому при вивченні таких дисциплін: «Ландшафтна екологія», «Моніторинг довкілля», «Моделювання та прогнозування стану довкілля», «Техноекологія», «Нормування антропогенного навантаження на навколишнє середовище», «Урбоекологія», «Заповідна справа» тощо.

Навчальна дисципліна «Загальна екологія та неоекологія» охоплює як питання класичної екології, так і питання сучасної екології (неоекології) та складається двох частин. Предметом вивчення першої частини навчальної дисципліни (*загальна екологія*) є закономірності взаємовідносин живих організмів між собою та навколишнім середовищем, характерних як для рослин, тварин, грибів, мікроорганізмів та вірусів, так і для людини), а також структурно-функціональна організація екосистем як своєрідних утворень. Предметом вивчення другої частини (*неоекології*) - закономірності розвитку, функціонування і прогнозування подальшого стану

антропосфери (частини біосфери, яка використовується і видозмінюється людьми).

Метою викладання навчальної дисципліни «Загальна екологія (та неоекологія) є формування у здобувачів вищої освіти:

- екологічного світогляду;
- знань про взаємодію живих організмів, популяцій та угруповань вищих рівнях між собою та навколишнім середовищем;
- особливостей функціонування екосистем різних ієрархічних рівнів під впливом природних і антропогенних факторів,
- екологічних основ збалансованого природокористування тощо.
- вміння оцінювати негативні наслідки антропогенного впливу на стан атмосферного повітря, природних вод, ґрунтового покриву, геологічного середовища та біоценозів та на базі загально-екологічних знань, вміти знаходити вірні рішення з питань збалансованого співіснування людини і природи;

Перелік загальних компетентностей здобувачів вищої освіти після вивчення дисципліни та написання курсової роботи відповідно до освітньо-професійної програми:

- Знання та критичне розуміння предметної області та професійної діяльності.
- Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня для донесення інформації та власного досвіду.

Перелік **фахових компетентностей**:

- Знання та розуміння теоретичних основ екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування;
- . Здатність до критичного осмислення основних теорій, методів та принципів природничих наук;
- Здатність до оцінки впливу процесів техногенезу на стан навколишнього середовища та виявлення

екологічних ризиків, пов'язаних з виробничою діяльністю.

Очікувані наступні **програмні результати навчання:**

1. Знати концептуальні основи моніторингу та нормування антропогенного навантаження на довкілля.
2. Аналізувати фактори, що визначають формування ландшафтно-біологічного різноманіття.
3. Прогнозувати вплив технологічних процесів та виробництв на навколишнє середовище.
4. Формувати ефективні комунікаційні стратегії з метою донесення ідей, проблем, рішень та власного досвіду в сфері екології.
5. Впроваджувати природоохоронні заходи та проекти.

Відповідно до мети та завдань навчальної дисципліни здобувачів вищої освіти запропоновані **наступні теми курсових робіт:**

1. Аналіз основних забруднювачів атмосферного повітря на території Рівненської області.
2. Біоіндикація стану атмосферного повітря у місті.
3. Екологічні проблеми водозабезпечення та водовідведення регіонів.
4. Оцінювання транскордонного забруднення поверхневих вод та атмосферного повітря.
5. Вплив на довкілля сільськогосподарського виробництва.
6. Вплив енергетичної галузі на стан навколишнього середовища.
7. Виробництво та застосування біопалива для забезпечення сталого екологічного розвитку.
8. Використання альтернативних джерел енергії для забезпечення сталого екологічного розвитку.
9. Оцінка екологічних проблем зумовлених промисловими відходами.
10. Вплив металургійного підприємства на навколишнє середовище.

11. Вплив хімічної та нафтохімічної промисловості на навколишнє середовище.
12. Аналіз стану сміттєзвалищ на території Рівненської області.
13. Джерела та наслідки забруднення сільськогосподарських угідь Рівненської області.
14. Аналіз поширення деградаційних процесів земельних ресурсів на Рівненщині.
15. Забруднення атмосферного повітря стаціонарними джерелами та їх наслідки в межах Рівненської області.
16. Забруднення атмосферного повітря автомобільним транспортом та їх наслідки в межах м. Рівне.
17. Аналіз рівня техногенних небезпеки на території Рівненської області
18. Аналіз рівня стихійних явищ на території Рівненської області.
19. Аналіз радіаційної безпеки території Рівненської області у межах 30-км зони Рівненської та Хмельницької АЕС.
20. Оцінка екологічного стану водних ресурсів на території Рівненської області.
21. Оцінка якості питної води та її впливу на здоров'я людини.
22. Аналіз життєвого циклу продукції та визначення його впливу на довкілля.
23. Вплив антропогенних чинників на біологічне та ландшафтне різноманіття.
24. Проблеми охорони, використання та відтворення рослинного і тваринного світу у Рівненській області.
25. Формування української частини Смарагдової мережі Європи: проблеми та перспективи.
26. Особливості впровадження елементів «більш чистого виробництва» на території Рівненщини.
27. Аналіз економічних механізмів природоохоронної діяльності у Рівненській області.